Inventariserend Veldonderzoek, door middel van proefsleuven

Oostelijke Poeloever, Amstelveen
Gemeente Amstelveen

B&G rapport 987

Colofon

Projectnummer	22050610
Auteurs	drs. B.A. Corver, M. Berkhout MA, met een bijdrage van drs. J. de Kramer
Redactie	drs. E. Hoven
Versie	2.0
Status	Definitief

Autorisatie

drs. E. Hoven	Senior Archeoloog	15-07-2010	

Goedkeuring

Namens gemeente Amstelveen Drs. G.P. Alders	Senior Archeoloog Stichting Steunpunt Cultureel Erfgoed Noord-Holland	23-07-2010	

Opdrachtgever

Gemeente Amstelveen
Mevr. M. Maarschalk
Postbus 4
1180 BA Amstelveen

Protocol 4003

© Becker & Van de Graaf bv

Noordwijk, augustus 2010
ISSN 1879-3711

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

SAMENVATTING:

In opdracht van de gemeente Amstelveen heeft archeologisch adviesbureau Becker & Van de Graaf een Inventariserend Veldonderzoek (IVO) door middel van proefsleuven uitgevoerd aan de Handweg te Amstelveen, gemeente Amstelveen. Het onderzoek heeft plaatsgevonden op 24 en 25 juli 2010.

De aanleiding voor het onderzoek zijn enerzijds de plannen om in het gebied huizen te bouwen en anderzijds de conclusie van het bureau- en booronderzoek waaruit gebleken is dat er archeologische resten in het plangebied aangetroffen kunnen worden.

In het plangebied zijn drie proefsleuven van 4 bij 25 meter aangelegd. De bodemopbouw is in alle drie de werkputten identiek. Er is sprake van een ophoogpakket op Hollandveen. Een leef- of akkerlaag is niet aangetroffen. De locatie waar deze verwacht kon worden bevatte veel verstoringen als gevolg van de bouw en sloop van bebouwing uit de Nieuwe tijd.

In werkput 1 zijn twee sporen aangetroffen welke als natuurlijke vlekken geïnterpreteerd moesten worden. In werkput 2 zijn drie sporen aangetroffen die deel uitmaakten van één groot spoor, te weten een gedempte greppel. In werkput 3 zijn geen sporen aangetroffen.

Vermoedelijk is bovengenoemde greppel in de 19e eeuw gegraven in de tijd dat de Poel werd aangelegd en in de loop van de 20e eeuw gedempt. In het plangebied zijn geen bewoningssporen aangetroffen.

Op basis van de resultaten van het Inventariserend Veldonderzoek door middel van proefsleuven wordt aanbevolen geen archeologisch vervolgonderzoek uit te (laten) voeren.

Inhoudsopgave

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN HET PLANGEBIED....4

1. INLEIDING....5
1.1. Onderzoekskader....5
1.2. Doel- en vraagstellingen van het onderzoek....5
1.3. Ligging van het plangebied....5
1.4. Vooronderzoek....7

2. WERKWIJZE....8

3. RESULTATEN VAN HET VELDWERK....9
3.1. Fysische geografie *drs. J. de Kramer*....9
3.1.1. Ontstaansgeschiedenis....9
3.1.2. Werkwijze....9
3.1.3. Resultaten....9
3.1.4. Interpretatie....10
3.2. Sporen....11
3.3. Vondsten....12

4. CONCLUSIE....13
4.1. Beantwoording van de onderzoeksvragen....13

5. AANBEVELINGEN....14
5.1. Betrouwbaarheid....14

LITERATUUR EN KAARTEN....15

LIJST VAN AFKORTINGEN EN BEGRIPPEN....16

Bijlagen

1.Topografische kaart
2.Overzichtskaart
3. Allesporenkaart
4. Historische kaart 1811-1832
5. Vondstenlijst
6. Sporenlijst
7. Profielen
8. Periodentabel

Administratieve gegevens van het plangebied

Toponiem	Oostelijke Poeloever
Onderzoeksmeldingsnummer	41467
Plaats	Amstelveen
Gemeente	Amstelveen
Kadastrale aanduiding	Amstelveen G 3221
Provincie	Noord-Holland
Coördinaten *Centrum* *Hoekpunten*	 117.882 / 478.667 118.002 / 478.906 (NO) 117.988 / 478.825 (ZO) 117.946 / 478.836 (ZW) 117.960 / 478.917 (NW)
Oppervlakte plangebied	Circa 3300 m^2
Opdrachtgever	Gemeente Amstelveen Contactpersoon: mevr. M. Maarschalk Postbus 4 1180 BA Amstelveen Tel: 020-5404341
Uitvoerder	Becker & Van de Graaf bv Contactpersoon: de heer B. Corver Postbus 126 2200 AC Noordwijk (ZH) Tel: 071-3326888 Email: bcorver@bgarcheologie.nl
Bevoegde overheid	Gemeente Amstelveen Contactpersoon: de heer P. van den Bergh Postbus 4 1180 BA Amstelveen Tel: 020-5404591 Senior archeoloog namens de bevoegde overheid: Stichting Steunpunt Cultureel Erfgoed Noord-Holland De heer G.P. Alders Veerdijk 32 1531 MS Wormer Tel: 075-6474513
Beheer en plaats van documentatie	Becker & Van de Graaf, Noordwijk, tot deponering bij het provinciaal depot van de provincie Noord-Holland in Wormer
Uitvoeringsperiode onderzoek	24 en 25 juni 2010

1. Inleiding

1.1. Onderzoekskader

In opdracht van de gemeente Amstelveen heeft archeologisch onderzoeksbureau Becker & Van de Graaf bv van 24 tot en met 25 juni 2010 een Inventariserend Veldonderzoek (IVO) door middel van proefsleuven uitgevoerd aan de Handweg in Amstelveen, gemeente Amstelveen. De aanleiding voor dit onderzoek is het voornemen huizen in het plangebied te bouwen (zie afbeelding 1). Hierbij zal de bodem door graafwerkzaamheden worden verstoord tot een nog onbekende diepte, waardoor er een kans aanwezig is dat eventueel aanwezige archeologische waarden verstoord dan wel vernietigd zullen worden.

Het onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 3.1 (KNA; Centraal College van Deskundigen 2006) en conform het Programma van Eisen (PvE) dat voor dit onderzoek is opgesteld door N.J.W. van der Feest BA en drs. E Hoven van Becker & Van de Graaf (Hoven en van der Feest 2010). Het veldwerk is uitgevoerd door drs. B. A. Corver (projectleider, senior KNA archeoloog), M. Berkhout MA (veldarcheoloog) en drs. J. de Kramer (fysisch geograaf).

Deze rapportage bevat de resultaten van het proefsleuvenonderzoek.

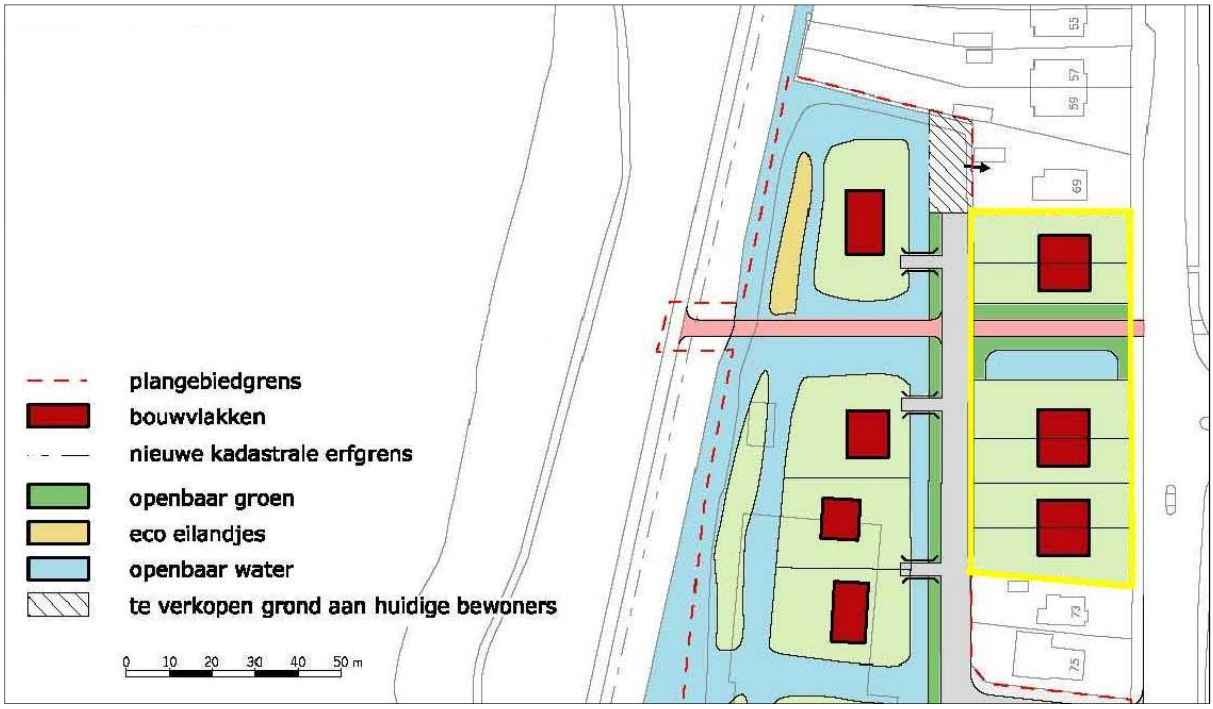
1.2. Doel- en vraagstellingen van het onderzoek

Het doel van het inventariserend veldonderzoek is het vaststellen van de eventuele aanwezigheid van archeologische waarden. Om de doelstelling te realiseren dient op de volgende onderzoeksvragen een antwoord te worden gegeven:

- Is er sprake van één of meer behoudenswaardige vindplaatsen?
- Wat is de aard, omvang, kwaliteit en verloop van de archeologische sporen en sporenclusters?
- Wat is de conservering en gaafheid van de vindplaats(-en)?
- Wat is de fasering van de vindplaats(-en)?
- Wat is de datering van de archeologische vondsten en tot welke vondsttypen of vondstcategorieën behoren zij?
- Uit welke periode dateren de eventuele sporen?
- Wat is de relatie met de omgeving?
- Wanneer zijn de archeologische sites als woonplaats in onbruik geraakt?
- Wat is de geologische context van de aangetroffen archeologische resten?

1.3. Ligging van het plangebied

De ligging van het onderzochte gebied, oftewel het plangebied, is weergegeven in bijlage 1. Het plangebied ligt in het westen van Amstelveen, ten westen van de Handweg ter hoogte van de T-splitsing met de Keizer Karelweg. Ten westen van het plangebied ligt het parkeerterrein van tuincentrum Konijnenburg. De exacte ligging en contouren van het plangebied zijn weergegeven in bijlage 2. Ten tijde van het veldonderzoek was het plangebied in gebruik als grasland.

Afbeelding 1. De toekomstige plannen voor de Oostelijke Poeloever met het plangebied binnen de gele rechthoek.

Afbeelding 2. Het plangebied en de ligging van de kijkgaten gezien vanaf de Handweg (rode pijlen).

1.4. Vooronderzoek

In april 2009 heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd langs de Oostelijk Poeloever (de Groot 2009). Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat met name in het oostelijke deel van het plangebied (langs de Handweg) zich nog een intact bodemprofiel bevindt met in de top van het Hollandveen een leef- of akkerlaag uit de Late-Middeleeuwen / Nieuwe tijd. In deze leef-/akkerlaag zijn archeologische indicatoren (puin en aardewerk) aangetroffen. Deze vormen geen aanwijzing voor een archeologische vindplaats binnen het plangebied, maar zijn hoogstwaarschijnlijk als gevolg van agrarische activiteiten in het verleden in de bodem terecht gekomen. Op basis daarvan kunnen zich mogelijk nog (vermoedelijk moeilijk) opspoorbare archeologische resten uit de Late-Middeleeuwen in deze zones van het plangebied bevinden.

2. Werkwijze

Het proefsleuvenonderzoek bestond uit het aanleggen van drie proefsleuven van 4 bij 25 meter. De eventuele uitbreiding met 30 m^2, welke in het Programma van Eisen beschreven staat, is niet benut, omdat hiertoe geen aanleiding was. Bij alle drie de werkputten zijn eerst kijkgaten aangelegd om de bodemopbouw en het vlakniveau te bepalen (afbeelding 2). Het vlak is met behulp van een graafmachine met een dichte, gladde bak schavenderwijs verdiept tot het niveau waarop de archeologische sporen verwacht konden worden. Het vlak en de stort zijn met een metaaldetector afgezocht.

Voor de vlakfoto's en de vondsten zijn vakken van 4x5 meter gedefinieerd. De vondsten zijn per vak en per stratigrafische eenheid verzameld. De sporen zijn in het vlak gefotografeerd. De vlaktekeningen zijn op een A0-tekenvel op schaal 1:50 vastgelegd en na het veldwerk direct gedigitaliseerd.

Ten behoeve van het fysisch-geografisch onderzoek is van elke werkput één lengteprofiel gedocumenteerd. Het profiel is gefotografeerd in uitsneden van 2 meter, getekend (schaal 1:20) en lithologisch en bodemkundig beschreven door fysisch geograaf drs. J. de Kramer. Voor een beschrijving van de kijkgaten wordt verwezen naar bijlage 7.

De vaste punten zijn voorafgaand aan het veldwerk met behulp van een GPS en robotic Total Station uitgezet door een landmeter van WIHA Grondmechanica.

3. Resultaten van het veldwerk

3.1. Fysische geografie *drs. J. de Kramer*

3.1.1. Ontstaansgeschiedenis

Amstelveen is gelegen in het westelijk veengebied van Nederland. Tijdens de laatste ijstijd was er in Nederland sprake van grootschalige verstuivingen ten gevolge van het koude en droge klimaat. Hierdoor werd over grote gebieden in Noord-Holland en Zuid-Holland dekzand afgezet, dat geologisch gezien tot de Formatie van Boxtel wordt gerekend (de Mulder et al. 2003).

Aan het begin van het Holoceen, circa 10.000 jaar geleden, smolt het landijs ten gevolge van een sterke temperatuurstijging en kon er een sterke zeespiegelstijging optreden. Op de grens tussen het land en de zee ontstond een zone die het meest lijkt op de huidige Waddenzee. Net als bij de Waddenzee bestond deze zone uit een eilandenboog met daarachter, in landwaartse richting, een zone met zandbanken. Achter de zandbanken lag een gebied met kwelders en slikken, dat doorsneden werd door verschillende kreekgeulen. Bij hoogtij overstroomden deze kreken en werd er klei afgezet op de kwelders en slikken.

De sterke zeespiegelstijging duurde tot circa 3.000 jaar voor Chr. waarna deze geleidelijk afnam. Hierdoor kon de Nederlandse kust zich uitbreiden en ontstond er een brede reeks strandwallen die het achterland beschermden tegen overstromingen vanuit de zee. Achter de strandwallen ontstond een relatief rustig en vochtig milieu, waarin op grote schaal veenvorming kon optreden (de zogenaamde Hollandveen Laag, de Mulder et al. 2003). Door verzoeting van het grondwater werd veenvorming aanvankelijk gekenmerkt door de ontwikkeling van rietveen en rietzeggeveen. Het veengebied wordt lokaal doorsneden door verschillende waterlopen.

Het uitgestrekte veengebied is vanaf de Late Middeleeuwen ontgonnen en aanvankelijk als bouwland in cultuur gebracht. Door het toenemend waterbezwaar als gevolg van oxidatie en inklinking van het veen werd het bouwland omgezet in weiland. Het gedeelte dat overwegend uit rietveen bestond, is vooral in de 16^{e} en 17^{e} eeuw vrijwel geheel uitgeveend ten behoeve van de turfwinning. Hierdoor ontstonden grote waterplassen, waaronder de Vinkeveense plassen ten zuidoosten van Amstelveen.

3.1.2. Werkwijze

Van elke werkput is door middel van meerdere kolommen de bodemopbouw beschreven. In dit opzicht is afgeweken van het Programma van Eisen, doordat geen lengteprofielen gedocumenteerd zijn. De geologische stratigrafie vertoonde weinig lokale verschillen. Hierdoor en door de afwezigheid van relevante archeologische sporen zijn door een fysisch geograaf drie kolommen gefotografeerd, lithologisch en bodemkundig beschreven (bijlage 7). Per werkput is dit de meest representatieve kolom. Kolom 1 ligt in het westelijke deel van proefsleuf 1, kolom 2 in het zuidelijke deel van proefsleuf 2 en kolom 3 in het oostelijke deel van proefsleuf 3. Het doel van het fysisch-geografische onderzoek was het vaststellen van de genese van de verschillende lagen en de relatie tussen de bodemlagen en de aangetroffen archeologische resten. Ter plaatse van de kolommen is het vlak verdiept zodat een kijkgat ontstond. Alle kolommen reikten tot in het onveranderde uitgangsmateriaal, de C-horizont.

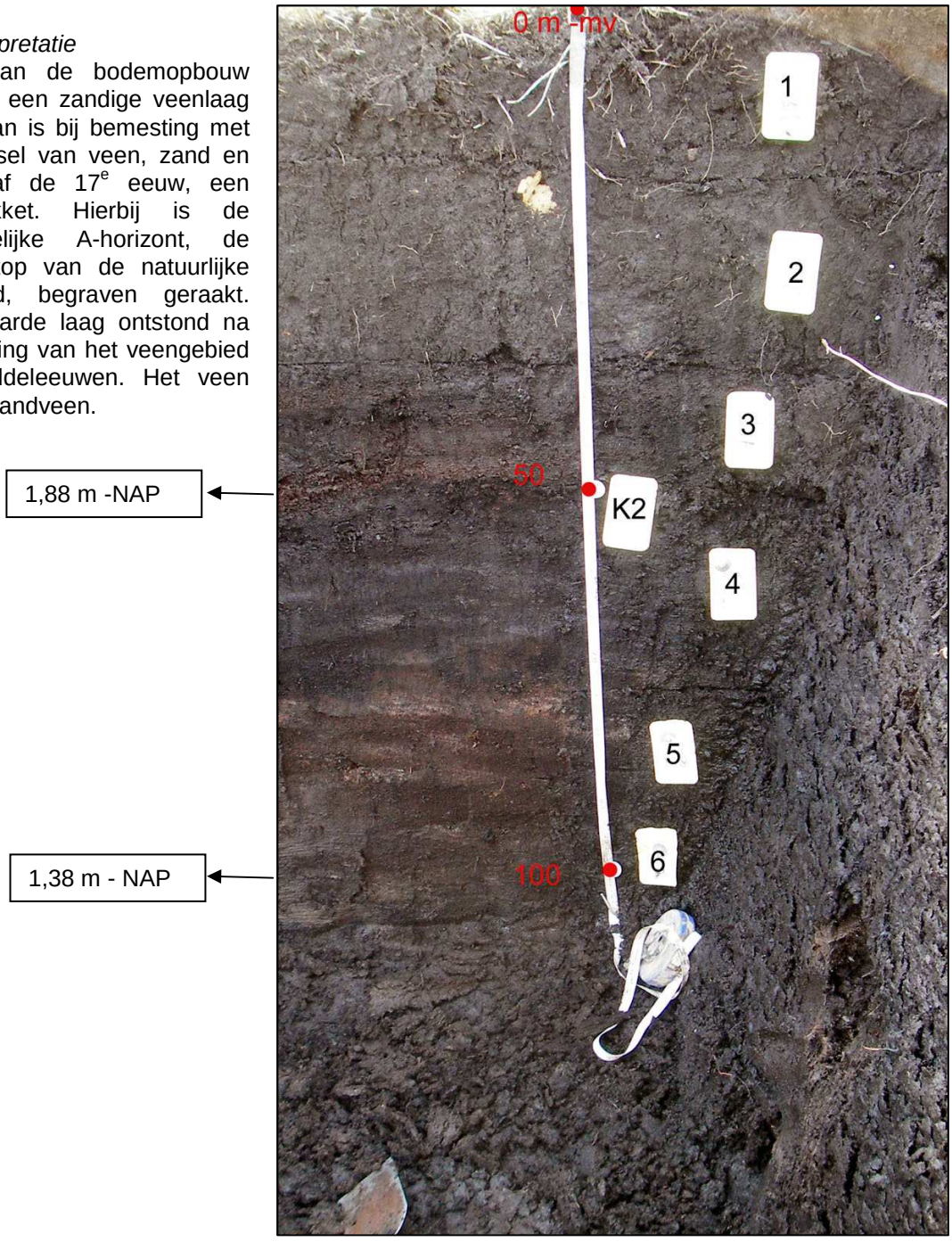
3.1.3. Resultaten

De bodem liet, op een verstoring na, overal dezelfde opbouw zien. De top van de bodemopbouw wordt in de kolommen 1 en 2 gevormd door een 0,4 m dik opgebracht pakket matig zandig veen (Aa-horizont; lagen 1 en 2, afbeelding 3). In dit pakket zijn fragmenten aardewerk, brokjes baksteen, sporen grind en ander puin aangetroffen. Daaronder ligt tot een diepte van 0,7 à 0,8 m –mv een zwart pakket veraard veen (Ab-horizont; lagen 3 en 4, afbeelding 3), waarvan de top deels uit geroerde grond bestaat. In dit pakket zijn in kolom 1 sporen natuurlijk hout aangetroffen. Onder het pakket veraarde veen ligt een pakket onveraard veen (C-horizont; lagen 5 en 6). De lagen van dit pakket bevatten veel resten van zeggesoorten. Daarnaast komen in dit pakket eveneens sporen hout voor.

In kolom 3 is sprake van een diepe verstoring. Hier gaat het geroerde pakket op een diepte van circa 0,8 m –mv over in het afgetopte natuurlijke veenpakket. De natuurlijke veenlagen zijn gelijk aan die bij de kolommen 1 en 2. Het geroerde pakket bij kolom 3 bestaat vooral uit lagen zand. In het pakket zijn relatief veel fragmenten aardewerk aangetroffen. In de laag tussen circa 0,7 en 0,9 m –mv is een fragment aardewerk uit vermoedelijk de 17e eeuw aangetroffen en in de laag tussen circa 0,4 en 0,6 m –mv zijn fragmenten uit de 18e eeuw aangetroffen. Het is mogelijk dat een deel van de omwerking oudtijds is. Ten westen van kolom 3 zijn echter moderne verstoringen vastgesteld tot een diepte van meer dan 1,4 m. De grens tussen de moderne en oudtijdse verstoringen is moeilijk te zien.

3.1.4. Interpretatie

De top van de bodemopbouw bestaat uit een zandige veenlaag die ontstaan is bij bemesting met een mengsel van veen, zand en afval vanaf de 17e eeuw, een ophoogpakket. Hierbij is de oorspronkelijke A-horizont, de veraarde top van de natuurlijke ondergrond, begraven geraakt. Deze veraarde laag ontstond na de ontginning van het veengebied in de Middeleeuwen. Het veen betreft Hollandveen.

Afbeelding 3: Kolom 2 in proefsleuf 2. De nummers zijn de afzonderlijke lagen, welke in bovenstaande tekst besproken worden.

3.2. Sporen

Het vlak is aangelegd in het veraarde veen. In totaal zijn vijf sporen aangetroffen (bijlagen 3 en 6). Spoor 1 en 2 zijn aangetroffen in werkput 1 en bleken natuurlijke verkleuringen te zijn. Deze verkleuringen zijn ontstaan als gevolg van een natuurlijke depressie in het veen. Spoor 3 en 4 zijn in werkput 2 bij het aanleggen van het archeologische vlak gedefinieerd. Beiden tekenden zich af als aardewerkconcentraties. Naderhand bleek het om de opvulling van een sloot (greppel) te gaan (spoor 5, afbeelding 4).

De greppel is 4 m breed en de lengte is minimaal de breedte van de werkput (4 m). In doorsnede is de greppel komvormig en de diepte is circa 70 cm. Voor een deel bestaat de vulling uit rietstrooisel. Van een mogelijk kansrijke vulling is een monster genomen. De greppel is verder opgevuld met materiaal uit de Nieuwe tijd B/C (bijlage 8).

De sloot stond vroeger direct in verbinding met de Amstelveense Poel en in de 20e eeuw is deze gedempt.[1] De sloot is te zien op de kadastrale kaart van 1811-1832 (bijlage 4). Vermoedelijk is de sloot in de tijd gegraven dat ook de Poel is ontstaan (19e eeuw).

In werkput 3 zijn geen sporen aangetroffen, maar veelal verstoringen. Het gaat om relatief grote, lineaire verstoringen, waarvan de diepte tot zeker 2 m onder het maaiveld reikt.

Afbeelding 4: Een doorsnede van de greppel (spoor 5) in werkput 2.

[1] *Op de Topografische Militaire Kaart (Bonneblad, kaart 366) uit 1929 is de sloot nog zichtbaar. Op topografische de kaart van Aalsmeer / Amstelveen / Amsterdam / Badhoevedorp, kaartblad 25D, 1:25.000 is de sloot gedempt. Het dempen moet dus tussen 1929 en 1952 hebben plaats gehad.*

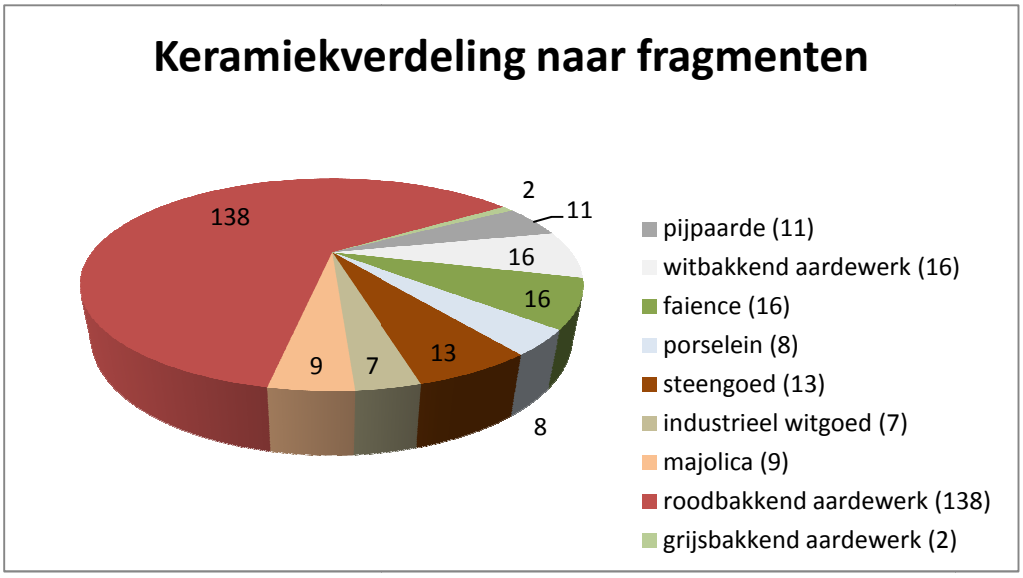
3.3. Vondsten

In totaal zijn 226 vondsten aangetroffen. De meeste vondsten zijn afkomstig uit het ophogingspakket (lagen 1 en 2). De vondstcategorieën betreffen keramiek (zoals steengoed, pijpaarde), keramisch bouwmateriaal (tegels, baksteen, dakpan), glas en dierlijk bot.

Onder het keramiek (totaal 205 stuks) bevindt zich geen handgevormd aardewerk. Het merendeel betreft roodbakkend geglazuurd 'volks'aardewerk (afbeelding 5). Het gaat om fragmenten van borden, potten, vergieten en bakpannen. Eén fragment betreft een pootje van een grape (kookpotje). Deze dateert waarschijnlijk uit de 18e eeuw. Het oudste aardewerk dateert mogelijk uit de 17e eeuw, maar is niet goed te dateren als gevolg van de fragmentatiegraad van bijvoorbeeld pijpaarde (alleen stelen).

In mindere mate zijn witbakkend aardewerk, faience, majolica, steengoed, industrieel witgoed, pijpaarde, grijsbakkend aardewerk en porselein aangetroffen. Dit keramiek bevat eveneens een (dikke) glazuurlaag.

Voor een compleet overzicht van alle vondsten wordt verwezen naar de vondstenlijst (bijlage 5).

Afbeelding 5: Verdeling van het keramiek naar aantallen fragmenten

4. Conclusie

Het onderzoek heeft een greppel uit de Nieuwe tijd C opgeleverd. Deze moet ontstaan zijn in de 19e eeuw en gedempt tussen 1929 en 1952. Met uitzondering van het zuiden, ter hoogte van werkput 3, heeft het plangebied een intact bodemprofiel. De toplaag bestaat uit een opgebracht grondpakket met veel aardewerkmateriaal uit de 18e tot 20e eeuw. Het is onbekend waar dit materiaal vandaan komt.[2] Hieronder bevindt zich een pakket veraard veen. Hieronder is een dik pakket onveraard (riet)veen. De in het oostelijke deel van het plangebied aangetroffen leeflaag van het vooronderzoek is in werkput 3 niet aangetroffen. Oorzaak hiervan is de aanwezigheid van grote verstoringen in dit deel. Deze verstoringen zullen het gevolg zijn van de bouw en sloop van bebouwing uit de Nieuwe tijd.

Op basis van het aantreffen van enkel een greppel uit de Nieuwe tijd en vondsten uit een opgebrachte toplaag is er geen sprake van een vindplaats. Hierdoor is het niet mogelijk om het plangebied te waarderen volgens de KNA, versie 3.1 (SIKB, 2005).

4.1. Beantwoording van de onderzoeksvragen

- *Is er sprake van één of meer behoudenswaardige vindplaatsen?*

Nee. Er is geen sprake van een vindplaats.

- *Wat is de aard, omvang, kwaliteit en verloop van de archeologische sporen en sporenclusters?*

Het enige spoor dat is aangetroffen betreft een greppel welke ook zichtbaar is op de historische kaarten uit 1811-1832, 1905 en 1929.

- *Wat is de conservering en gaafheid van de vindplaats(-en)?*

De conservering en gaafheid van de aangetroffen resten is gemiddeld.

- *Wat is de fasering van de vindplaats?*

Niet van toepassing.

- *Wat is de datering van de archeologische vondsten en tot welke vondsttypen of vondstcategorieën behoren zij?*

Het overgrote merendeel van het aangetroffen materiaal bestaat uit aardewerk en keramisch bouwmateriaal uit de 18e tot 20e eeuw.

- *Uit welke periode dateren de eventuele sporen?*

Het aardewerk uit spoor 5 dateert uit 18e tot 19e eeuw (vondstnummers 13 en 14).

- *Wat is de relatie met de omgeving?*

Mogelijk is de sloot in verband te brengen met de ontginning/ontwatering van het veengebied in de 19e eeuw.

- *Wanneer zijn de archeologische sites als woonplaats in onbruik geraakt?*

Niet van toepassing.

- *Wat is de geologische context van de aangetroffen archeologische resten?*

Het plangebied ligt direct ten oosten van de Poel, welke in het begin van de 19e eeuw is ontstaan.

[2] *Volgens één van de vorige eigenaren is de grond afkomstig van het uitgraven van de rijksweg A9 ter versteviging en/of ophoging van het terrein (de Groot 2009).*

5. Aanbevelingen

Op basis van de resultaten van het Inventariserend Veldonderzoek (IVO) door middel van proefsleuven wordt geadviseerd om geen archeologisch vervolgonderzoek uit te (laten) voeren.

Bovenstaand advies is gecontroleerd en beoordeeld door de bevoegde overheid. Deze heeft ingestemd met het hierboven afgegeven advies.

5.1. Betrouwbaarheid

Het uitgevoerde onderzoek is op zorgvuldige wijze verricht volgens de algemeen gebruikelijke inzichten en methoden. Het archeologisch onderzoek is erop gericht om de kans op het aantreffen dan wel vernietigen van archeologische waarden bij bouwwerkzaamheden in het plangebied te verkleinen. Aangezien het onderzoek is uitgevoerd door middel van een steekproef kan echter, op basis van de onderzoeksresultaten, de aan- of afwezigheid van eventuele archeologische waarden niet gegarandeerd worden. Indien archeologische waarden worden aangetroffen dienen deze conform de Monumentenwet 1988, artikel 53, bij het Rijk gemeld te worden.

Literatuur en kaarten

ANWB, 2005: *ANWB Topografische Atlas Noord-Holland 1:25000*, Den Haag.

Berkhout, M., 2010: *Plan van aanpak. Oostelijke Poeloever in Amstelveen, intern rapport Becker & Van de Graaf, gemeente Amstelveen*.

Centraal College van Deskundigen, 2006: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie*, versie 3.1, Gouda.

College voor de Archeologische Kwaliteit, 2005: *Archeologische standaard boorbeschrijving*, Archeologie Leidraad 3, Gouda.

Groot, R.W. de, 2009: *Plangebied Oostelijke Poeloever Gemeente Amstelveen, archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek, RAAP-notitie 3115*, Weesp.

Hoven, E. & N.J.W. van der Feest, 2010: *Programma van Eisen Inventariserend veldonderzoek (IVO): proefsleuven, Oostelijke Poeloever te Amstelveen*, Noordwijk.

Mulder, E.F.J. de/ M.C. Geluk/ I.L. Ritsema/ W.E. Westerhoff/ T.E. Wong, 2003: *De ondergrond van Nederland*, Groningen/Houten.

Lijst van afkortingen en begrippen

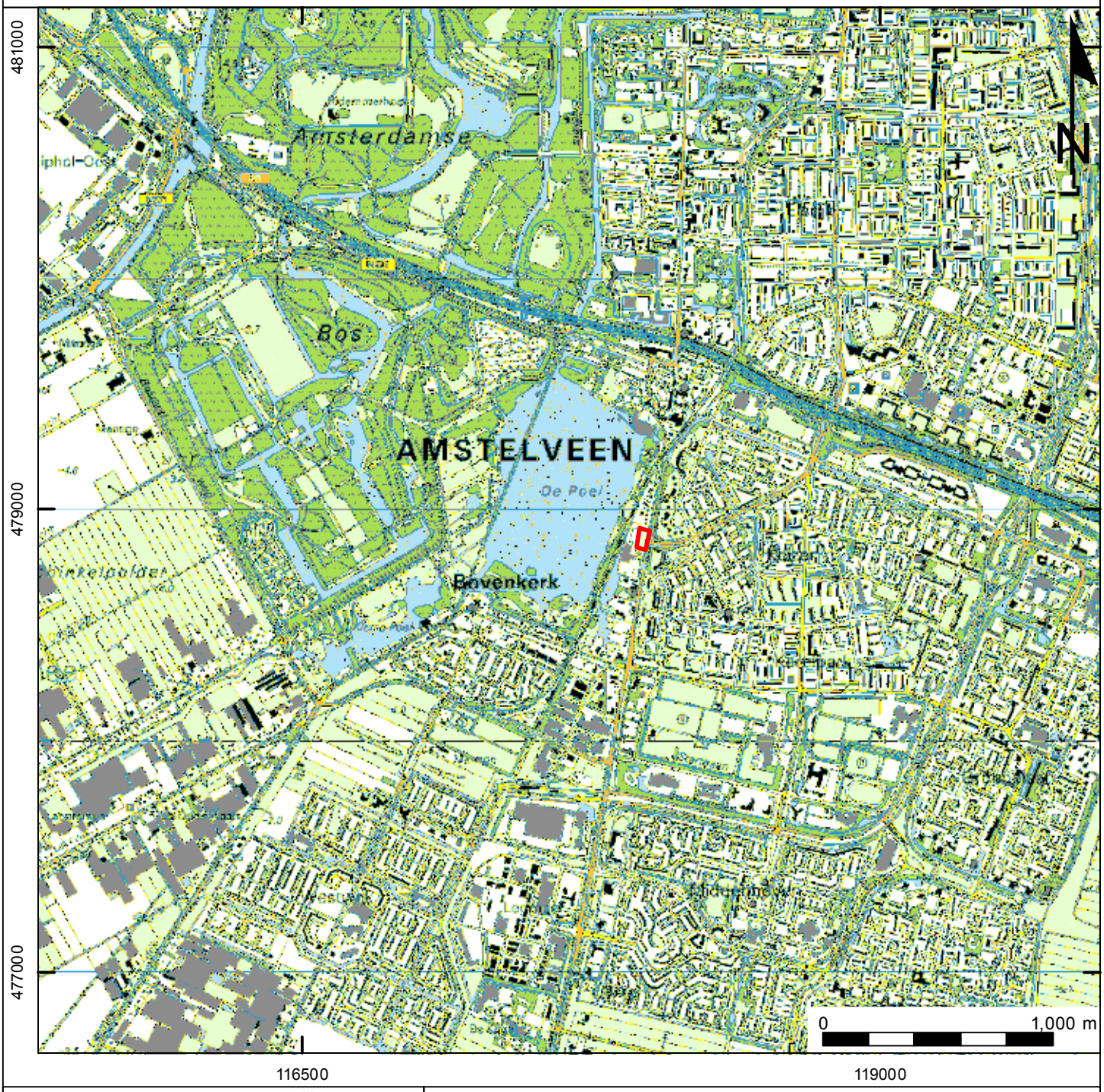
Afkortingen

Archis	Archeologisch Informatie Systeem
AMK	Archeologische Monumenten Kaart
GPS	*Global Positioning System*
IKAW	Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden
IVO(-P)	Inventariserend VeldOnderzoek (Proefsleuven)
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
mv	maaiveld (het landoppervlak)
NAP	Normaal Amsterdams Peil
PvA	Plan van Aanpak
PvE	Programma van Eisen
RCE	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Verklarende woordenlijst

antropogeen	door menselijke activiteit veroorzaakt of gemaakt
artefact	door de mens vervaardigd voorwerp
Hollandveen	Holocene veenformatie, ontstaan tussen 3500 en 1500 voor Chr.
horizont	kenmerkende laag binnen de bodemvorming
humeus	organische stoffen bevattend; bestaande uit resten van planten en dieren in de bodem

Bijlage 1: Topografische kaart

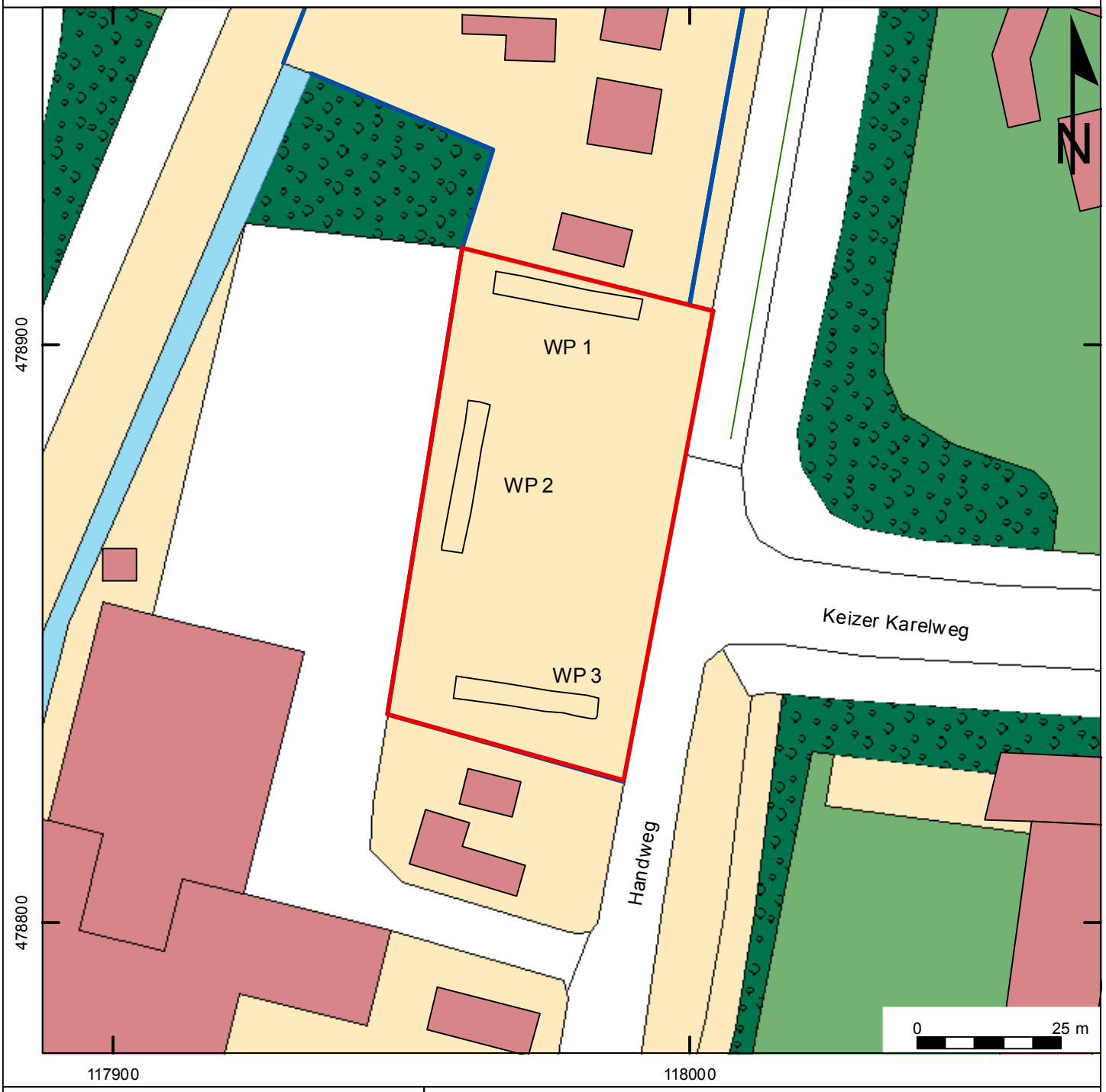
Projectnummer: 22050610
Projectnaam: Amstelveen, Oostelijke Poeloever

Legenda

Plangebied

Becker & Van de Graaf
archeologie op maat

Bijlage 2: Werkputtenoverzicht

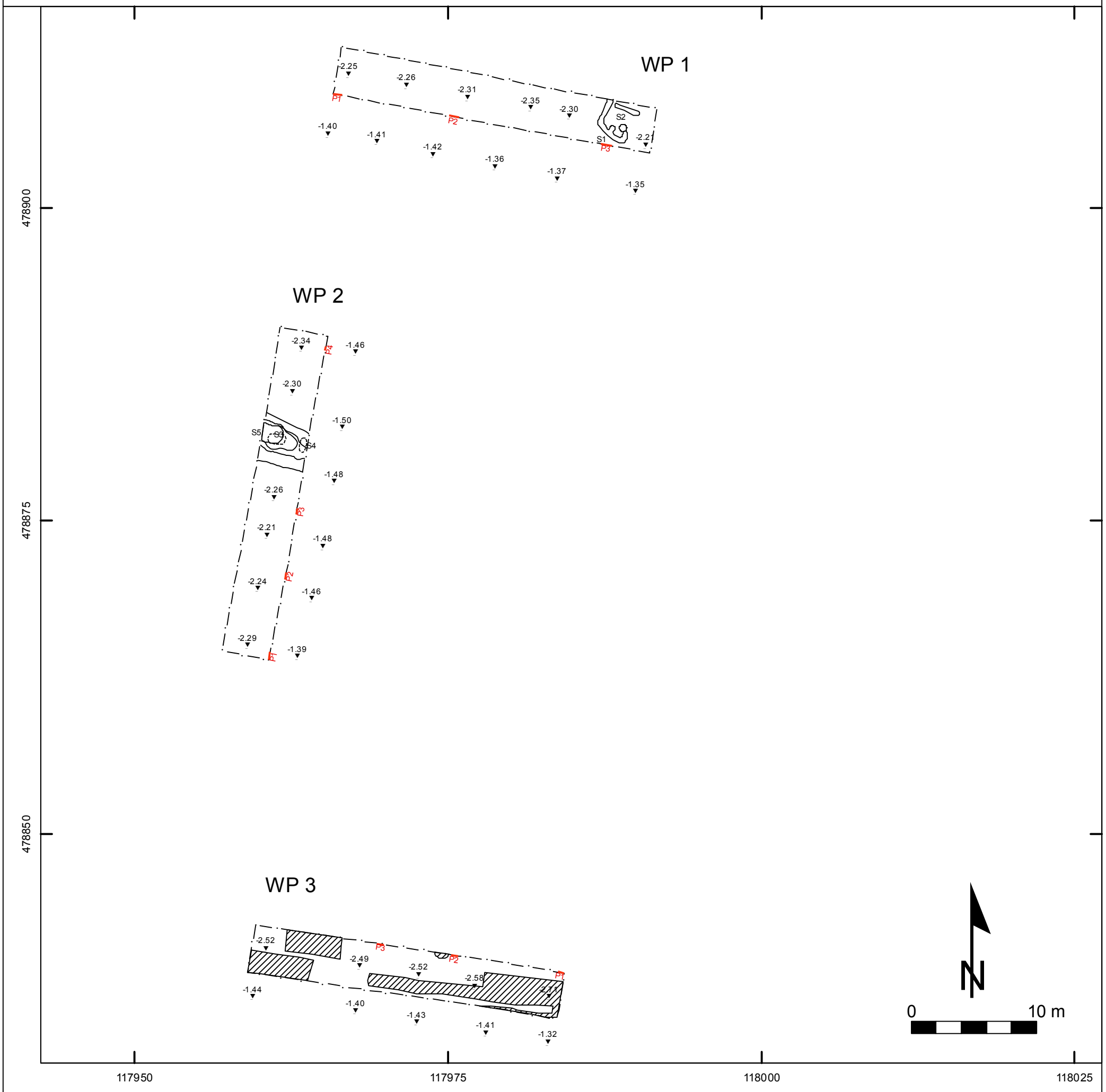
Projectnummer: 22050610
Projectnaam: Amstelveen, Oostelijke Poeloever

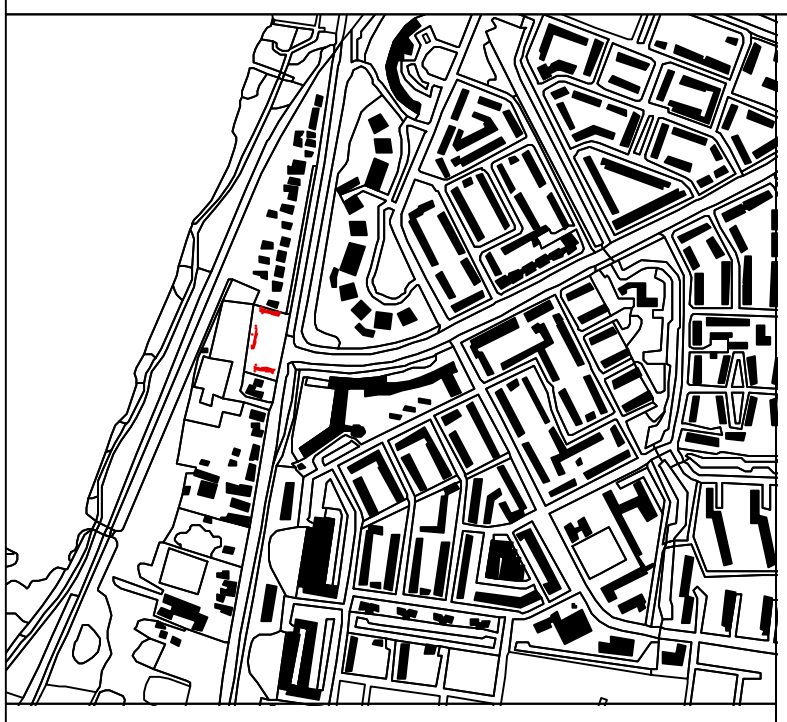
Legenda

- Werkputten
- Plangebied

Becker & Van de Graaf
archeologie op maat

Bijlage 3: Allesporenkaart

Becker & Van de Graaf
archeologie op maat

Projectnummer: 22050610
Projectnaam: Amstelveen, Oostelijke Poeloever

Legenda

- hoogtemaat (m NAP)
- Profielen
- Spoor
- Spoor (hoger dan vlak gelegen)
- Verstoring
- Werkputtengrens

Bijlage 5: Vondstenlijst

Projectnummer: _ 41467/22050610_____
Projectnaam: ___Oostelijke Poeloever, Amstelveen

Determinatielijst vondstmateriaal

vondstnr	codering (ABR)	baksel/soort	vorm	Rand	Bodem	Wand	glazuur	plaats glazuur	versiering	datering	opmerkingen
1	KER	pijpaarde	pijp			1				17e-20e eeuw	steel
1	KER	witbakkend	indet			3	lood	in en uit		18e-19e eeuw	koperoxide
1	KER	faience	pot			2	lood	in en uit		18e-20e eeuw	
1	KER	grijsbakkend	indet			2				17e-20e eeuw	
1	KER	roodbakkend	pot	1		4	lood	in en uit		18e-20e eeuw	
1	KER	roodbakkend	indet			6	lood	in		18e-20e eeuw	
1	KER	roodbakkend	bord		1		lood	in	floraal, slib	18e-19e eeuw	
2	KER	steengoed	indet			1	zout	uit		18e eeuw	
2	KER	roodbakkend	indet			3	lood	in en uit	ribbel	18e/19e eeuw	spaarzaam geglazuurd
3	KER	roodbakkend	indet			2	lood	in		18e/19e eeuw	
4	KER	roodbakkend	indet			2	lood	in en uit		18e/19e eeuw	
4	KER	porselein	kom		1		tin	in en uit	geometrisch en floraal	19e eeuw	
5	KER	porselein	kom		2		tin	in en uit	floraal, slib	18e-19e eeuw	kobaltoxide
5	KER	faience	bord			1	tin	in en uit	geometrisch	18e-19e eeuw	kobaltoxide
5	KER	majolica	bord	1			tin en lood	in en uit	ribbels	18e-20e eeuw	
5	KER	witbakkend	indet			1				18e-20e eeuw	
5	KER	roodbakkend	indet			4	lood	in en uit	slib	18e-20e eeuw	
6	KER	roodbakkend	indet			1	lood	in		18e/19e eeuw	
6	KER	faience	bord			1	tin	in en uit	geometrisch	18e/19e eeuw	kobaltoxide
7	KER	roodbakkend	indet	1	1	1	lood	in en uit		19e-20e eeuw	

Projectnummer: _ 41467/22050610_____
Projectnaam: ___Oostelijke Poeloever, Amstelveen

Determinatielijst vondstmateriaal

vondstnr	codering (ABR)	baksel/soort	vorm	Rand	Bodem	Wand	glazuur	plaats glazuur	versiering	datering	opmerkingen
7	KER	roodbakkend	indet			1	lood	in		19e-20e eeuw	
7	KER	roodbakkend	indet			1				16e-18e eeuw	verweerd
7	KER	witbakkend	indet			1	lood	in en uit		19e-20e eeuw	koperoxide
8	KER	roodbakkend	grape		1		lood	in		18e eeuw	pootje van grape
8	KER	pijpaarde	pijp	1						18e-20e eeuw	steel
8	KER	faience	schotel			2	tin	in en uit	floraal	18e/19e eeuw	kobaltoxide
8	KER	steengoed	pot			1	zout	in en uit	floraal	18e/19e eeuw	kobaltoxide
8	KER	roodbakkend	bord		1		lood	in	slib	18e eeuw	vlekken koperoxide, gedraaide golven
9	GLS	groen/transparant	fles	1						19e eeuw	
9	KER	steengoed	fles			1	zout	uit		19e-20e eeuw	
9	KER	roodbakkend	pot	1			lood	in en uit		19e-20e eeuw	mangaanoxide
9	KBM	roodbakkend	tegel	1						19e-20e eeuw	
9	KER	witbakkend	pot		1		lood	in		19e-20e eeuw	
9	KER	industrieel witgoed	kom	1			tin	in en uit		20e eeuw	
9	KER	roodbakkend	pot	1			lood	in en uit		19e-20e eeuw	
9	KER	roodbakkend	indet		1	6	lood	in en uit		18e-20e eeuw	
9	KER	roodbakkend	bakpan		1		lood	in		18e-20e eeuw	
9	KER	roodbakkend	schaal	1			lood	in en uit		18e-20e eeuw	
9	KBM	faience	tegel		1		tin	uit		20e eeuw	
9	GLS	groen	deksel	2					reliëf	19e/20e eeuw	

Projectnummer: _ 41467/22050610_____
Projectnaam: ___Oostelijke Poeloever, Amstelveen

Determinatielijst vondstmateriaal

vondstnr	codering (ABR)	baksel/soort	vorm	Rand	Bodem	Wand	glazuur	plaats glazuur	versiering	datering	opmerkingen
9	KER	roodbakkend	pot,test,bord	10	2	7	lood	in en uit	slib	18e-20e eeuw	
9	KER	witbakkend	vergiet	1	1	2	lood	in en uit		18e-19e eeuw	standring, mangaan- en koperoxide
9	KBM	roodbakkend	dakpan	1						19e/20e eeuw	
9	KER	roodbakkend	plavuis	1						19e/20e eeuw	
9	KER	industrieel witgoed	pot		1	1	tin	in en uit		19e/20e eeuw	standring
9	KER	majolica	bord	1			lood en tin	in en uit	geometrisch	19e/20e eeuw	kobaltoxide
9	KER	witbakkend	pot	1			lood	in		19e eeuw	
9	KER	faience	indet			2	tin	in en uit		19e/20e eeuw	
9	KER	roodbakkend	bord/bakpan		2		lood		slib	19e eeuw	beroet gebroken golflijnen
9	KER	steengoed	pot		1		zout	in en uit	geometrisch	19e/20e eeuw	kobaltoxide (Keulse Pot)
9	KER	pijpaarde	pijp		1				hielmerk, bijmerk	19e/20e eeuw	gekroonde '52', wapenmerk indet
9	KER	faience	thee/koffiepot			1	lood	in en uit	reliëf	20e eeuw	kobaltoxide
10	KER	steengoed	kruik			1	zout	uit		18e/19e eeuw	deel baardmankruik
11	KER	roodbakkend	pot		2	1	lood	in		18e eeuw	bodem beroet
11	KER	roodbakkend	deksel	1			lood	in en uit		18e eeuw	
11	KER	roodbakkend	pot	2			lood	in en uit	slib	18e eeuw	golf slibversiering
11	KER	roodbakkend	indet	1		2	lood	in en uit		18e/19e eeuw	dekselgeulrand
11	KER	steengoed	pot	1	1	1	zout	in en uit	floraal, reliëf, lijnen	19e eeuw	kobaltoxide
11	KER	faience	bord			2	tin	in en uit	floraal	19e eeuw	kobaltoxide
11	KER	porselein	indet			1	tin	in en uit	floraal	19e/20e eeuw	

Projectnummer: _ 41467/22050610_____
Projectnaam: ___Oostelijke Poeloever, Amstelveen

Determinatielijst vondstmateriaal

vondstnr	codering (ABR)	baksel/soort	vorm	Rand	Bodem	Wand	glazuur	plaats glazuur	versiering	datering	opmerkingen
11	KER	industrieel witgoed	bord	2			tin	in en uit		19e/20e eeuw	
11	KER	faience	indet			1	lood	in en uit		17e/18e eeuw	
12	KER	pijpaarde	pijp			1				17e-20e eeuw	steel
12	KER	majolica	bord		1		tin en lood	in en uit	floraal	17e-18e eeuw	kobalt-, mangaanoxide, standring
12	KER	witbakkend	pot		1	2	lood	in en uit	slib	19e eeuw	
12	KER	steengoed	kruik		1					17e-18e eeuw	
12	KBM	roodbakkend	baksteen			1				18e-20e eeuw	
12	KBM	roodbakkend	plavuis			2				19e -20e eeuw	
12	KER	faience	kom	1			tin	in en uit	geometrisch	19e-20e eeuw	
12	KER	roodbakkend	indet	2		5	lood	in en uit		18e-19e eeuw	
12	KER	roodbakkend	bord	1		2	lood	in	slib, geometrisch	18e eeuw	
13	KER	roodbakkend	bord	3			lood	in		18e-19e eeuw	buiten spaarzaam geglazuurd
13	KER	roodbakkend	pot			2	lood	in en uit	scheepsscene	18e-19e eeuw	2x worstoor
13	KBM	faience	tegel	1			lood	in en uit		18e-19e eeuw	kobaltoxide
13	ODB	bot	scapula	1						indet	
14	KER	roodbakkend	pot		1		lood	in en uit		18e-19e eeuw	
14	KER	pijpaarde	pijp	2		1				19e eeuw	
14	ODB	bot	astragalus rund	1						indet	
15	KER	pijpaarde	pijp	1	1				bijmerk	18e eeuw	ooievaar op tak met 'M'
15	ODB	bot	indet	2						indet	

Projectnummer: _ 41467/22050610_____
Projectnaam: ___Oostelijke Poeloever, Amstelveen

Determinatielijst vondstmateriaal

vondstnr	codering (ABR)	baksel/soort	vorm	Rand	Bodem	Wand	glazuur	plaats glazuur	versiering	datering	opmerkingen
15	GLS	groen/transparant	indet			1				19e/20e eeuw	
15	KER	majolica	bord	1		1	lood en tin	in en uit		18e/19e eeuw	
15	KER	faience	indet			1	tin	in en uit		19e/20e eeuw	
15	KER	steengoed	indet			1	zout	in en uit		19e/20e eeuw	
15	KBM	roodbakkend	dakpan			1	lood			19e/20e eeuw	
15	KER	roodbakkend	schaal	2		3	lood	in en uit		18e/19e eeuw	
15	KER	roodbakkend	bord		4	1	lood	in	slib	18e/19e eeuw	
15	ODB	bot	scapula rund	1						indet	
16	KER	majolica	bord		4		tin en lood	in en uit	geometrisch	18e-19e eeuw	kobaltoxide
16	KER	roodbakkend	bord			2	lood	in en uit		18e-19e eeuw	
16	KER	roodbakkend	pot			1	lood	in en uit		18e-19e eeuw	mangaanoxide
16	KER	roodbakkend	steelpan	1			lood	in en uit		17e/18e eeuw	
16	KER	roodbakkend	vergiet		1		lood	in en uit		17e/18e eeuw	
16	KER	roodbakkend	pot	3		4	lood	in en uit		18e-19e eeuw	
17	KER	pijpaarde	pijp	1						17e/20e eeuw	steel
17	KER	roodbakkend	pot	1	1		lood	in		18e eeuw	
17	KER	roodbakkend	pot	1	2	8	lood	in en uit		18e/19e eeuw	
18	KER	steengoed	fles		1		zout	uit		19e/20e eeuw	koperdraad getrokken bodem
18	KER	steengoed	kruik			1	zout	uit		17e-18e eeuw	
18	KER	roodbakkend	(bloem)pot	1						19e/20e eeuw	

Projectnummer: _ 41467/22050610_____
Projectnaam: ___Oostelijke Poeloever, Amstelveen

Determinatielijst vondstmateriaal

vondstnr	codering (ABR)	baksel/soort	vorm	Rand	Bodem	Wand	glazuur	plaats glazuur	versiering	datering	opmerkingen
19	KER	roodbakkend	vergiet	2			lood	in en uit		18e-20e eeuw	
19	KER	roodbakkend	indet		1	1	lood	in		18e-20e eeuw	
19	KER	roodbakkend	indet	2			lood	in en uit		18e-20e eeuw	
19	KER	pijpaarde	pijp		1				zijmerk wapen	19e/20e eeuw	indet
19	KER	steengoed	pot		1		zout	in en uit		20e eeuw	
19	ODB	bot	femur rund		1					indet	
20	KER	industrieel witgoed	bord	2			tin	in en uit	golfrand	19e/20e eeuw	
20	KER	pijpaarde	pijp		1					19e/20e eeuw	hielmerk (man met schild en speer), zijmerk
20	KER	witbakkend	schaal			2	lood	in		19e/20e eeuw	mangaan- en koperoxide
21	KER	roodbakkend	indet			1	lood	in	geometrisch, slib	18e-19e eeuw	

Bijlage 6: Sporenlijst

Projectnummer:
22050610
Projectnaam:
Amstelveen, Oostelijke Poeloever

Becker & Van de Graaf

SPORENLIJST

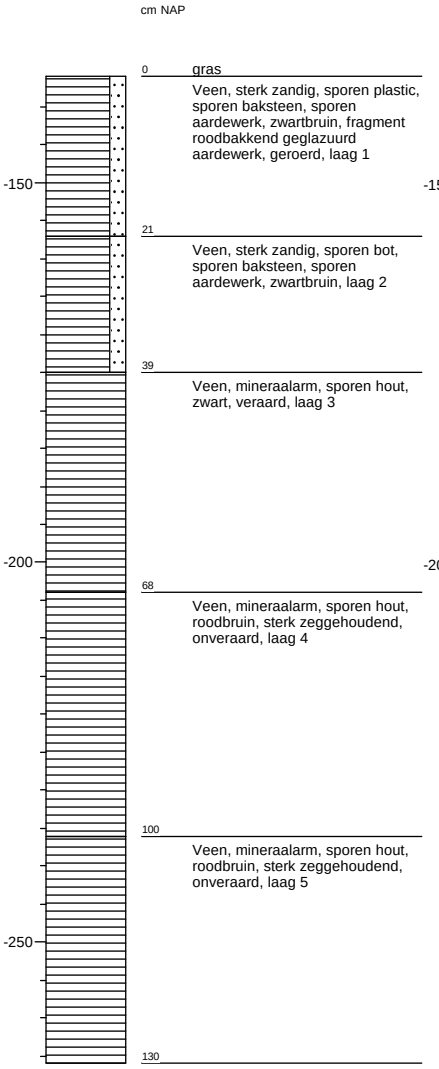
spoor	datum	werkput	vlak	tekenvel	afmetingen vlak		vorm/ contour	textuur	kleur	insluitsels (grootte/aantal etc.)	relatie	interpretatie	coupe (J/N)	NAP	opmerking
					lengte	breedte									
1	24-6-2010	1	1	1	250	35	ONR	V	drbrgr	ovb	S2	NV	J	-2,25 m	nat. depressie
2	24-6-2010	1	1	1	200	35	LNR	V	drbrgr	riet	S1	NV	J	-2,25 m	nat. depressie
3	25-6-2010	2	1	1	120	100	VK	Z3h2	drgr	ker	S 4, 5	KL	J	-1,90 m	aw concentratie
4	25-6-2010	2	1	1	60	30	OVL	Z3h2	drgr	ker, kbm	S 3, 5	KL	J	-1,95 m	aw concentratie
5	25-6-2010	2	1	1	400	200	LNR	V	drgrbr	ker, bs	S 3, 4	GR	J	-1,95 m	gedempte sloot

info@beckerenvandegraaf.nl

Bijlage 7: Profielen

Profiel: 1

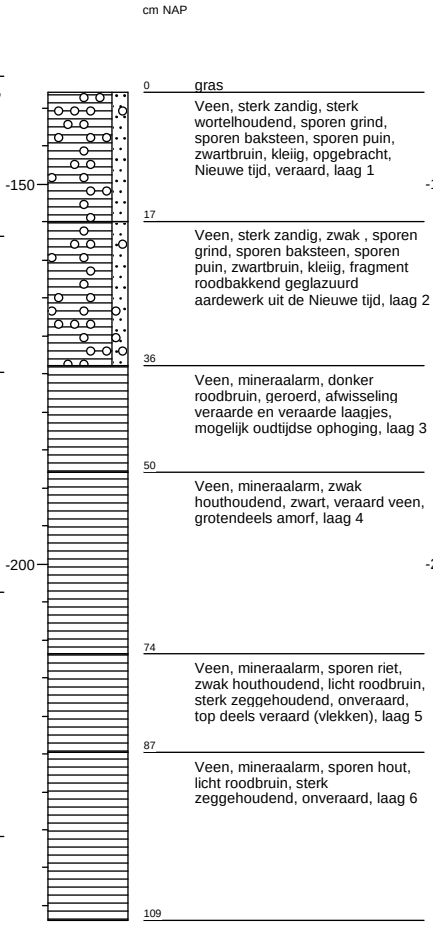
Datum: 24-06-2010
X: 117966,364
Y: 478908,94
Maaiveld [m NAP]: -1,36
GWS:
Opmerking:

0 gras
Veen, sterk zandig, sporen plastic, sporen baksteen, sporen aardewerk, zwartbruin, fragment roodbakkend geglazuurd aardewerk, geroerd, laag 1
21
Veen, sterk zandig, sporen bot, sporen baksteen, sporen aardewerk, zwartbruin, laag 2
39
Veen, mineraalarm, sporen hout, zwart, veraard, laag 3
68
Veen, mineraalarm, sporen hout, roodbruin, sterk zeggehoudend, onveraard, laag 4
100
Veen, mineraalarm, sporen hout, roodbruin, sterk zeggehoudend, onveraard, laag 5
130

Profiel: 2

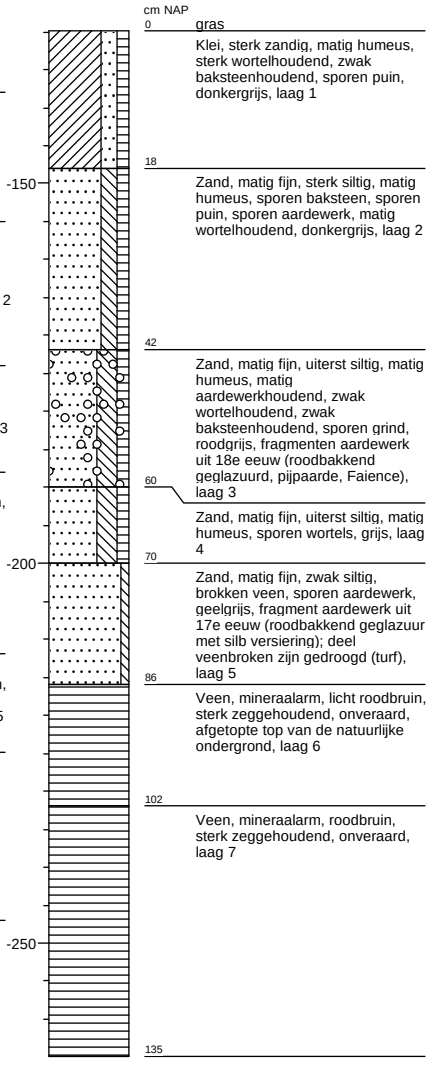
Datum: 24-06-2010
X: 117960,943
Y: 478864,67
Maaiveld [m NAP]: -1,38
GWS:
Opmerking:

0 gras
Veen, sterk zandig, sterk wortelhoudend, sporen grind, sporen baksteen, sporen puin, zwartbruin, kleiig, opgebracht, Nieuwe tijd, veraard, laag 1
17
Veen, sterk zandig, zwak , sporen grind, sporen baksteen, sporen puin, zwartbruin, kleiig, fragment roodbakkend geglazuurd aardewerk uit de Nieuwe tijd, laag 2
36
Veen, mineraalarm, donker roodbruin, geroerd, afwisseling veraarde en veraarde laagjes, mogelijk oudtijdse ophoging, laag 3
50
Veen, mineraalarm, zwak houthoudend, zwart, veraard veen, grotendeels amorf, laag 4
74
Veen, mineraalarm, sporen riet, zwak houthoudend, licht roodbruin, sterk zeggehoudend, onveraard, top deels veraard (vlekken), laag 5
87
Veen, mineraalarm, sporen hout, licht roodbruin, sterk zeggehoudend, onveraard, laag 6
109

Profiel: 3

Datum: 25-06-2010
X: 117983,38
Y: 478838,921
Maaiveld [m NAP]: -1,3
GWS:
Opmerking:

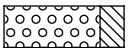

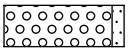
0 gras
Klei, sterk zandig, matig humeus, sterk wortelhoudend, zwak baksteenhoudend, sporen puin, donkergrijs, laag 1
18
Zand, matig fijn, sterk siltig, matig humeus, sporen baksteen, sporen puin, sporen aardewerk, matig wortelhoudend, donkergrijs, laag 2
42
Zand, matig fijn, uiterst siltig, matig humeus, matig aardewerkhoudend, zwak wortelhoudend, zwak baksteenhoudend, sporen grind, roodgrijs, fragmenten aardewerk uit 18e eeuw (roodbakkend geglazuurd, pijpaarde, Faience), laag 3
60
Zand, matig fijn, uiterst siltig, matig humeus, sporen wortels, grijs, laag 4
70
Zand, matig fijn, zwak siltig, brokken veen, sporen aardewerk, geelgrijs, fragment aardewerk uit 17e eeuw (roodbakkend geglazuur met silb versiering); deel veenbroken zijn gedroogd (turf), laag 5
86
Veen, mineraalarm, licht roodbruin, sterk zeggehoudend, onveraard, afgetopte top van de natuurlijke ondergrond, laag 6
102
Veen, mineraalarm, roodbruin, sterk zeggehoudend, onveraard, laag 7
135

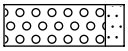
Projectcode: 22050610

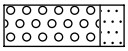
Legenda (conform NEN 5104)

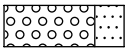
grind

Grind, siltig

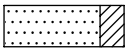

Grind, zwak zandig

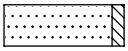

Grind, matig zandig

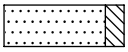

Grind, sterk zandig

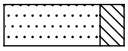

Grind, uiterst zandig

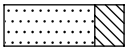
zand

Zand, kleïig

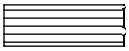

Zand, zwak siltig

Zand, matig siltig

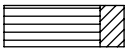

Zand, sterk siltig

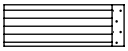

Zand, uiterst siltig

veen

Veen, mineraalarm

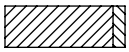

Veen, zwak kleïig

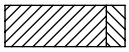

Veen, sterk kleïig

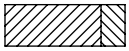

Veen, zwak zandig

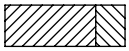

Veen, sterk zandig

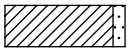
klei

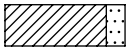

Klei, zwak siltig

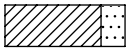

Klei, matig siltig

Klei, sterk siltig

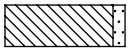

Klei, uiterst siltig

Klei, zwak zandig

Klei, matig zandig

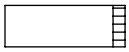

Klei, sterk zandig

leem

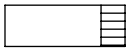

Leem, zwak zandig

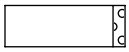

Leem, sterk zandig

overige toevoegingen

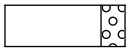

zwak humeus

matig humeus

sterk humeus

zwak grindig

matig grindig

sterk grindig

geur

- geen geur
- zwakke geur
- matige geur
- sterke geur
- uiterste geur

olie

- geen olie-water reactie
- zwakke olie-water reactie
- matige olie-water reactie
- sterke olie-water reactie
- uiterste olie-water reactie

p.i.d.-waarde

- >0
- >1
- >10
- >100
- >1000
- >10000

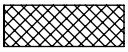
monsters

geroerd monster

ongeroerd monster

overig

- bijzonder bestanddeel
- Gemiddeld hoogste grondwaterstand
- grondwaterstand
- Gemiddeld laagste grondwaterstand

slib

water

Legenda afkortingen Archeologische Boorbeschrijving (conform ASB 2008)

Percentages en Mediaan

Klasse	***Zandmediaan***
Uiterst fijn	63-105 µm
Zeer fijn	105-150 µm
Matig fijn	150-210 µm
Matig grof	210-300 µm
Zeer grof	300-420 µm
Uiterst grof	420-2000 µm

Nieuwvormingen
(1=spoor, 2=weinig, 3=veel)

Afkorting	***Nieuwvormingen***
FEC	IJzerconcreties
FFC	Fosfaatconcreties
FOV	Fosfaatvlekken
MNC	Mangaanconcreties
ROV	Roestvlekken
VIV	Vivianiet
VKZ	Verkiezeling
ZAV	Zandverkittingen

Bodemkundige interpretaties

Code	***Bodemkundige interpretaties***
BOD	Bodem
BOV	Bouwvoor
ESG	Esgrond
GLE	Gleyhorizont
HIN	Humusinspoeling
INH	Inspoelingshorizont
KAT	Katteklei
KBR	Klei, brokkelig
LOO	Loodzand
MOE	Moedermateriaal
OMG	Omgewerkte grond
OPG	Opgebrachte grond
OXR	Oxidatie-reductiegrens
POD	Podzol
RYP	Gerijpt
TKL	Top kalkloos
TRP	Terpaarde
UIT	Uitspoelingshorizont
VEN	Vegetatieniveau
VNG	Gelaagd vegetatieniveau
VRG	Vergraven

Bodemhorizont

Code	***Bodemhorizont***	***Omschrijving***
BHA	A-horizont	Minerale bovengrond
BHAB	AB-horizont	Overgangshorizont
BHAC	AC-horizont	Overgangshorizont
BHAE	AE-horizont	Overgangshorizont
BHB	B-horizont	Inspoelingshorizont
BHBC	BH-horizont	Overgangshorizont
BHC	C-horizont	Uitgangsmateriaal
BHE	E-horizont	Uitspoelingshorizont
BHEB	EB-horizont	Overgangshorizont
BHO	O-horizont	Strooisellaag
BHR	R-horizont	Vast gesteente

Sedimentaire karakteristiek, laaggrens

Afkorting	***Afmeting overgangszone***	***Klasse***
BDI	≥ 3,0 - < 10,0 cm	Basis diffuus
BGE	≥ 0,3 - < 3,0 cm	Basis geleidelijk
BSE	< 0,3 cm	Basis scherp

Kalkgehalte

Code	***Kalkgehalte***
CA1	Kalkloos
CA2	Kalkarm
CA3	kalkrijk

Archeologische indicatoren
(1=spoor, 2=weinig, 3=veel)

Code	***Omschrijving***
AWF	Aardewerkfragmenten
BST	Baksteen
GLS	Glas
HKB	Houtskoolbrokken
HKS	Houtskoolspikkels
MXX	Metaal
OXBO	Onverbrand bot
OXBV	Verbrand bot
SGK	Gebroken kwarts
SLA	Slakken/sintels
SVU	Vuursteen
SXX	Natuursteen
VKL	Verbrande klei
VSR	Visresten

Bijlage 8: Periodentabel

